

קונטּרָס

אור וחשך

יגלה את סוד חג החירות יציאת מצרים,
ואיך שבקע עזבר על כל אחד בכל יום, ועל
האדם להתקין בכל המינים שעוברים
עליך.

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגאנז' והאפון
בוצינא קדישא עללה, אדוננו, מוריינו ורבנו
רבי נחמן מברגסלב, זכותו יגן علينا
ועל-פי דברי תלמידו, מוריינו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה
רבי נתן מברגסלב, זכותו יגן علينا
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתיבים ומאמרי
חכמיינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עה"ק ירושלים תובב"א

מוּהָרָא"ש נ"י אמר, שַׁלְבֵּל אֶחָד בְּחִים יִשְׁאַל אֹור וַיֵּשׁ חַשְׁךְ, הַגָּה מֵר לֹו הַחִים, וַהֲגָה נְמֻתָּה מְמֻנָּג, וַלְכֵל זֶה זָכִים דִּיקָא בְּחָג הַפֵּסֶח, זָמֵן חִרּוּתָנוּ. כָּל הַשָּׁנָה עֹזֵב עַל בְּגִינִּי-אָדָם מְרִירּוֹת, שַׁהְוָא חַשְׁךְ — חַמֵּץ, אָבֵל בְּפֶסֶח נְמֻשָּׁךְ עַלְיוֹן אֹור, שַׁהְוָא מַצָּה, וְאֵז נְגַאל מִפְּלָא אַרוֹתָיו.

(אמְרִיר-מוּהָרָא"ש, חָלֵק ב', סִימָן תשפָא)

קונטֶרְס

אור ווחשך

בָּנִי וּבָנוֹתִי הַיקְרִים! הֲגַה אָנוּ עַוְמָדִים לְפָנֵי חַג הַחֲרוֹת, חַג יִצְיאַת מִצְרָיִם, רְבָנוֹ זְיַל אָוּמֵר (לְקוּטִי-מוֹתָר' ז., חָלֵק א', סִימָן ד'), שֶׁכֹּל הַצְּרוֹת וְהַיּוֹסְרוֹת נִקְרָאִים מִצְרָיִם עַל שֵׁם שֶׁהָיוּ מִצְרָיִם לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְכֵן מוּבָא בַּמְדָרְשׁ (בְּרִאָשִׁית רְבָה, פְּרָשָׁה טז, סִימָן ד'), שֶׁכֹּל הַגְּלִילִות נִקְרָאוֹת עַל שֵׁם מִצְרָיִם. אִם נִתְבּוּנָן מִה הִיְתָה הַתְּכִלִּית לְהִיּוֹת בְּמִצְרָיִם, וְלִסְבֵּל אֶת הַסְּבָל, וְאַחֲרֵיכֶם שִׁיוֹצְרִיאָנוּ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָוּא? אֶלָּא כַּחֲזֹב מִהָּאָרְבִּי זְיַל (שַׁעַר הַכְּנוֹת), דָּרוֹשׁ פֶּסֶחֶ), שְׁעַל-יְדֵי שָׁאָדָם הַרְאָשׁוֹן חַטָּא, הַצְּרָכוֹ כָּל הַנִּשְׁמֹות שִׁיצָאוּ מִמֶּנּוּ לְעַבְרָ אֶת הַסְּבָל בְּמִצְרָיִם, וּשְׁם גִּזְבָּכוּ, וְכֵךְ בָּאוּ לִידֵי תְּקוֹנָם. הַרְבָּה פֻּעָמִים אָדָם שׂוֹאֵל לְעַצְמוֹ — לִמְהָה הַצְּרָךְ לְעַבְרָ סְבָל כָּל-כֶּךְ קָשָׁה, וְלִסְבֵּל כָּל מִינִי יְרִידֹות וּנְפִילֹות, חִשְׁכֹות וּהַסְּתָרוֹת, וְאַחֲרֵיכֶם שִׁזְבָּה לְהַתְּקִרְבָּה אֶל הַצְּדִיק הַאֲמָת, שִׁיתְגַּלְהָ לוֹ הַאָוֹר

הגדול? אלא כתוב (קהלת ב, יג): "יתרונו האור מן החשך". אם היה רק אור — אף פעם לא היו יכולם להעריך את מעלהתו, ברגע שיש חשך, אז יכולים להעריך את האור, וככל שהחשך יותר גדול ויתר עבה, כך מעריכים יותר את האור. ולכון בעת שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם, בהתחלה היה فهو ובו, שהוא ה⌘ל הפנוי, שמשם אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מורן), חלק א', סימן סד), לא יכולים לראות את האלקיות, אלא בדרך, ממש נובעת הכפירות והאפקוסות, כי צרייכים לומר "יש" וצרייכים לומר "אין", כי בביבול, סלק את שכינתו מהמקום הזה, כדי שיוכל לברא את כל העולמות, וזה אותו דבר, קדם יש חשך גדול מאד, ולאחר-כך מעריכים את האור, וככל שהחשך יותר חזק מעריכים את האור יותר ויתר. כמו-כן נשומות ישראל, שבתחילה עובר על כל אחד צרות ויסורים, עניות ותchkיות וברפתקאות, ועקר היטורים אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מורן, חלק ב', סימן ז) זה מעוננות, בר מין, ובמאמר ז"ל (שבת נה): אין יסורים بلا עון; מתי זה נקרא יסורים? כשהאדם מסכן חוטא, אבל بلا זה, אין נקרא יסורים, כי מי שדבק בקדוש-ברוך-הוא, לא שיק כלל شيء לו יסורים, ממש בא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורן, חלק א', סימן ר): מי שמאמין בהשגת הבורא יתברך שם, ויודע עוד, אשר הוא יתברך נמצא

אור זהשך

ריא

ויאין בלוּדֵיו נמְצָא, וַהֲכֵל זֶה אֱלֹקּוֹת וְאֱלֹקּוֹת זֶה הַכֵּל,
אָדָם זֶה לֹא יַרְגִּישׁ שֻׁוּם צָעֵר וְכָאָב, לֹא מַבְעִיא צָעֵר
וְכָאָב מַבְחִין, שְׁהַזְוֵילָת מִבְּזָה אָתוֹ, וְאַיִן נוֹתֵן לוֹ אֶת
הַכְּבוֹד, זֶה אַיִן עֹשֶׂה אֲצָלוֹ רַשֵּׁם, כִּי יָדַע, שְׁהַכֵּל זֶה
מִאַתּוֹ יַתְּבִּרְךָ, וְמַה שִׁיק שְׁהַהְוָא מִבְּזָה וּמִשְׁפֵּיל אֹתְּיָ
הַלָּא הוּא גַּמְ-כֵּן שְׁלֵיחָ מִמְּנִי יַתְּבִּרְךָ, אֶלָּא אוֹמֵר רַבְנָנוּ
זָ"ל, אֲפָלוּ הַיּוֹסְרוּם שְׁאָדָם מַרְגִּישׁ מִחְמָת הַהְרָפֶה;
הַיּוֹנָה אָדָם מַרְכָּב מַד' יִסּוּדוֹת: אַשׁ, מַיִם, רַוחַ, עַפְרָ, וְאַם
הַם בְּמַזְגָּה הַשְׁוֹהָה, אָז אָדָם בָּרִיאָ, אֲבָל אָם כַּח אָחָד
מַתְּגִּיבָּר עַל כַּח שְׁנִי, אָדָם נְעִשָּׂה חֹלֶה, בָּר מִינָּן. כִּי יִשְׁ
אֲצָל הָאָדָם מִרְהָא אֲדֹמָה, מִרְהָא יַרְקָה, מִרְהָא לְבָנָה, וּמִרְהָ
שְׁחוֹרָה. וְאַם אַחֲת מִהְמָרוֹת מַתְּגִּיבָּרָת עַל זָוְלָתָה, מִזָּה
אָדָם סּוּבָּל, שְׂזָה נְגַד הַד' יִסּוּדוֹת; אָם אֲצָל הָאָדָם
מַתְּגִּיבָּר כַּח הַעַפְרָ, שְׂזָוּ מִרְהָא שְׁחוֹרָה, רַחְמָנָא לְצָלָן, הוּא
נוֹפֵל בְּדָקָאָזָן וּבְעַצְבּוֹת, בְּמַרְירֹות וּבְבְדִידֹות, וְאַיִן
רוֹצָה לְהַתְּחִבָּר אֶל אָף אָחָד, אֲשֶׁר זֹו מִחְלָת עַצְבִּים,
רַחְמָנָא לְצָלָן. אָם אָחָד בְּכֻעָס וּרְצִיכָה, כַּח הַאֲשׁ בּוּעָר
בּוֹ, שְׂזָוּ מִרְהָא אֲדֹמָה, הוּא נְשַׁרְףׁ מְרַב אַשׁ הַכֻּעָס, וּכְלָ
דָּבָר פָּעוּט מַרְגִּיזָוּ, אֲשֶׁר זֹו גַּמְ-כֵּן מִחְלָת עַצְבִּים. אָוּ
שְׁאָדָם מַתְּאֹוָה לְכָל מִינִי תְּאוֹוֹת, שְׂזָוּ מִרְהָא לְבָנָה, שְׁכַח
הַפְּנִים מַתְּגִּיבָּר בּוֹ, וּמַפְּשִׁישׁ יָזָא מַדְעָתוֹ, מִחְמָת תְּאוֹוֹת
מִמּוֹן, תְּאוֹוֹת נָאוּר, תְּאוֹוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִּיה, תְּאוֹוֹת הַכְּבוֹד,
שְׁרוֹצָה רָק לְהַתְּפִירָסָם, וּמַפְּשִׁישׁ מַשְׁתַּגָּע וְכֵי וּבָן הַלְּאָה.

אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מור"ז, חלק א', סימן ד') : אם אדם אינו מבקר את הדר' יסודות — מסכן, הוא סובל ממאידן, שהוא כלל הפטול שבני-אדם סובלים, והכל תלוי בעצביהם. אבל אם אדם זוכה ובא אל הצדיק האמת, ומספר לו כל אשר עובה עליו, בזאת שמדובר עם הצדיק, בזאת יוצאות כל השיטיות מעצמותו, וזוכה להיות כליל לקבל בו גלי שכינה. וכך כל מה שעובה על האדם, בהתחלה זה עניין של החלל הפנוי, עניין של תהו ובהו, עניין של גלות מצרים, אבל אחר כך כשם תחיזק באמונת חכמים, זוכה ליציאת מצרים, גלי אלקות. וכךも שואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מור"ז, חלק א', סימן סא), שהעיקר הרוא אמונה חכמים, כי אם יש לאדם אמונה חכמים, הוא יודע לתת לעצמו עצה, וירודע איך להתנהג בדרך המ鏘ע, ואינו פונה — לא לימין ולא לשמאלו, אלא בעמודא דאמצעיתא, הולך ישר, אבל לזה צרכיהם, כאמור, אמונה חכמים, שהוא היה עם ישראל בעת שחיו במצרים, כמו שכתוב (שמות יד) : "ויאמיןו בהויה" ובמשה עבדו", שואלים חכמינו הקדושים (מקילתא בשלח) : אם במשה האמין ביהויה לא כל שבן ? אלא אי אפשר להגיע לאמונה הקדוש-ברוך-הוא אלא על ידי משה עבדו, שהוא אמונה חכמים. וכך עם ישראל היה במצרים ו עברו שם נסונות קשים ומרים, כמו שאומרים חכמינו הקדושים (תנא דברי אליהו רבה ז) : אין

לֹך אַפָּה בְּעוֹלָם שְׁהִתָּה שְׁטוֹפָה בְּדָבָרים מֵכָעָדים וְחַשְׂוִידִים בְּכַשְׁפִּים וּבְזֶמֶת וּבְכָל מַעֲשִׁים רְעִים, אֶלָּא הַמִּצְרִים בְּלִבְדֵּן, לְפִיכָּךְ בָּא לֵהֶם לְמִצְרִים תִּקְלָה עַל יָדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל; הַמִּצְרִים הִיּוּ הַכִּי מַזְהָמִים, וְעַם יִשְׂרָאֵל הָצְרָכוּ לַעֲבָר מַרְיוֹת זוֹ, עַד שְׁזַכְוּ לְחַג הַחֲרוֹת עַל-יִצְחָק מֵשָׁה רֹבֶּנוּ. וְדָבָר זֶה סּוֹבֵב אַצְלָכָל אָדָם בְּכָל דָּוָר וְדָוָר וּבְכָל יוֹם וְיּוֹם וּבְכָל שָׁעה וּשָׁעה. וְלֹכֶن אֹמְרִים חַכְמָינוּ הַקָּדוֹשִׁים (פָּסָחִים קָטוּן): בְּכָל דָּוָר וְדָוָר מִכְּבָב אָדָם לְרֹאֹת אֶת עָצְמוֹ כְּאֵלֹה הוּא יֵצֵא מִמִּצְרִים. אָדָם צָרִיךְ לַהֲרֹגֵשׁ שְׁהִיה בְּמִצְרִים, עֲבָרָה עַלְיוֹ מַרְיוֹת, נִכְשֵׁל בְּעִבְרֹות חַמּוֹרִים, שְׁזָה הַיּוֹרִים הַכִּי קָשִׁים לְנֶפֶשׁ, וְהַגָּה זָכָה לַהֲתִקְרָב אֶל הַצְּדִיק הָאָמָת, וְהַצְּדִיק מֵאִיר בּוֹ אָור אֵין סֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמֹצִיאוֹ מִכֶּל הַשְּׁגִינּוֹת שְׁנַדְבָּקוּ בּוֹ. כִּי חַכְמָינוּ הַקָּדוֹשִׁים אֹמְרִים (סּוֹטָה גַּ): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה, אֶלָּא אַמְּכִין נִכְנֵס בּוֹ רַוח שְׁטוֹתָה; וְלֹכֶן יִצְיָאת מִצְרִים נִקְרָאת תְּגִחְרוֹת, שְׁיוֹצָאים לְחַרְוֹת מְחֻלְּתָה. וּתְכִילָת יִצְיָאת מִצְרִים הִתָּה כִּדי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת גַּ, יַב): "בְּהַזְכִּיאָךְ אֶת הָעָם מִמִּצְרִים תִּعֲבְדִּין אֶת הָאֱלֹקִים עַל הַהָר הַזֶּה", שַׁהֲוָא הַר סִינִי. וְחַכְמָינוּ הַקָּדוֹשִׁים אֹמְרִים (אֲבוֹת וּבָ): אֵין לֹך בּן חֹרְבִין אֶלָּא מֵ שְׁעֹסֶק בַּתּוֹרָה; הַתּוֹרָה מַזְפְּכָת אֶת הָאָדָם, הַתּוֹרָה מִגְּלָה לְאָדָם מָה שְׁהִיה סְתוּם מִמְּנָיו, כִּמְוֹבָא בְּזַהֲר הַקָּדוֹש (מִצְרָע גַּ): אַמְּמִאי אַקְגִּי תּוֹרָה? דָּאוּרִי וְגַלִּי

מאי דהוה סתום ולא אתיידע; מה היה נסתר ונעלם מהאדם במצרים? האלקות. כי מצרים היתה מלאה אלילים וכלן משה רבנו אמר (שמות ט, כט): "בצאתי את העיר, אפרש את כפי"; כי היתה מלאה עבודה זרה, וזה סובב על כל אחד ואחד מאתנו, לאחר שעבר עליינו כבר מה שעבר, כפי שכל אחד ואחד מאתנו יודע לבדוק מה שעבר עליו בזמנים, ואסור להטעות את עצמו, יצירכים לזכור היטב היטב את העבר שלנו, ובמו שבנו זיל אמר (שיותה-הנ"ז, סימן נא): את זה תקבלו מני, שלא יטעה אתכם העולם, כי העולם מטעה מאד. אדם צריך לזכור היטב מיהו ומה ומה עשה, כדי שיוכל לתקן מעשיו; וכלן אומר רבנו זיל (ליקוטי-מו"ר), חלק א', סימן סב), יצירכים לעשות בכל פעם התחלה מחדש, ואין די בכך שזכור בתשובה, אלא בכל פעם בפעם להתחל מחדש. וכן אומר רבנו זיל (ליקוטי-מו"ר), חלק א', סימן ו), אדם צריך לעשות תשובה על תשובה, ולא מספיק שאני בעל תשובה וזכור בתשובה, אלא עלי לחזור בתשובה על התשובה הקודמת; כי כשאדם חזר בתשובה, הוא חושב שהנה הוא כבר עף בשמים והגיע למדרגה, לא-כן גדולי מבחרי הצדיקים, אשר אין להם חטא, הם מ Dziękiים עצם להבי גרוועים, ומרגינישים שענין לא עשו כלום, ועודין לא התחלו, ועושים תשובה על תשובה; כי אפילו השגות אלקות

שָׁכוֹ לְהַשִּׁיג, הֵם חֹשְׁבִים וּמְדֻמִים לְעַצְמָם שְׁעָדִין
גְּשֶׁמוֹ אֶלְקוֹתוֹ יְתִבְרָה, וְלֹכֶן חֹזְרִים תָּמִיד בַּתְשׁוּבָה. וְזוֹ
הַדָּרֶךְ לְמַדְנֵי רַבְנֵו ז"ל — לְעַשּׂוֹת תָּמִיד תְּשׁוּבָה.

וְזה הַעֲנֵין שֶׁאנוּ צְרִיכִים תָּמִיד לְהַזְכִיר יִצְיאַת
מִצְרִים בְּכָל יוֹם וָיּוֹם, בְּעֶרֶב וּבַבָּקָר, בְּעַת שֶׁאנוּ אוּמְרִים
קְרִיאַת שְׁמָע. כִּי מַהְיָה קְרִיאַת שְׁמָע? גָלוּי אָמֹנוֹה: "שְׁמָע
יִשְׂרָאֵל הָנָצְרָאֵל אֱלֹקֵינוּ הָנָצְרָאֵל אֶחָד"; אָנוּ מְגַלִּים אֶת
הַקָּדוֹש־בָּרוּך־הּוּא בַבָּקָר וּבְעֶרֶב, בַבָּקָר אָנוּ מְזִכְירִים
"שְׁמָע יִשְׂרָאֵל הָנָצְרָאֵל אֱלֹקֵינוּ הָנָצְרָאֵל אֶחָד", כִּי שָׁנָצְרָ
אֶת הַקָּדוֹש־בָּרוּך־הּוּא כָל הַיּוֹם. וּבְעֶרֶב אָנוּ קֹרְאִים
שָׁוב "שְׁמָע יִשְׂרָאֵל הָנָצְרָאֵל אֱלֹקֵינוּ הָנָצְרָאֵל אֶחָד", כִּי
שָׁנָצְרָ אֶת הַקָּדוֹש־בָּרוּך־הּוּא כָל הַלִּילָה. וּמָה אָנוּ
מְזִכְירִים בְּקְרִיאַת שְׁמָע? יִצְיאַת מִצְרִים; כִּי אָדָם צְרִיךְ
תָּמִיד לִזְכַר הַיָּכֹן הוּא הַיָּה עַד כֵּה? בְּבָחִינַת מִצְרִים,
שְׁעַשָּׂה כָל מִינֵי שְׂطִיחָות בְּחִימִים, כָל מִינֵי עֲוֹנוֹת וּחְטָאים,
וְאֵז אָף פָעָם לֹא יָבוֹא לִידֵי גָאוֹה וַיִּשְׂוִת וְגַדְלוֹת, שְׁעַל
יָדָן יַלְךְ לוֹ שְׁלָא כְסֶדֶר, כְמוֹ שָׁאוֹמֵר רַבְנֵו ז"ל (לקוטי
מוֹהָרָ"ז, חָלָק ב', סִימָן פב): לִמְהַ הַוְלָךְ לְאָדָם שְׁלָא כְסֶדֶר? כִּי
הּוּא אָוֹמֵר: 'אָנָא אַמְלָך', אָנָי רֹצֶחֶת לְמַלְךָ, אָנָי —
הָאָנוּכִיָּת שְׁלָוֹ, הָגָאוֹה וְהַגְּדָלוֹת, זה מַה שָׁהוֹרֶס אָתוֹת,
זה מַה שְׁמַשְׁפִיל אָתוֹ וְשׂוֹבְרוֹ. אָכָל אָדָם מְשַׁפִיל
אֶת עָצָמוֹ, זֹכֶר הַיְטָב מַה עָשָׂה עַד עֲכַשּׁוֹ, הּוּא אָף פָעָם

לא יתגאה על זולתו, ותמיד יחזיק את עצמו להבי נמה, ואז יזכה לגלוי אלקיות, לסתרי גסתרות התורה. במאובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורען, חלק א', סימן יד), שלזכות להגיון לתורה צרייכים ארבע בחינות בענוה, להיות ענו ובטל לגביהם גדולים ממנה, להיות ענו ובטל לפניהם ממנה, ואם לא די בכך, צרייכים להיות ענו ובטל גם לגביהם עצמו, לידע שאיןי כלום, ואז זוכים לתורה, כי אין התורה נקנית אלא בדרך ענוה. וזה המעליה שאדם מקרוב אל הצדיק האמת – שנופלת עליו שפלות, בטול הישות, בטול החMRIות שלו. ולכון אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מורען, חלק ב', סימן עב): מאין אני יודע שאיןי מקרוב אל הצדיק האמת? אולי אני מטעה עצמי? אלא אם נופلت עליו ענוה ושפלות, ואני יודע שאיןי כלום, זה סימן שאיןי מקרוב לצדיק האמת; כי מה שהצדיק מכניס באדם זה ענוה גדולה. אבל אם אדם מחזק עצמו לישות וגאות, לחשב: "אני כבר משָׁהוּ", סימן שהוא רחוק מהצדיק האמת לגמר.

זה פלווי כפי ההתבודדות שיש לאדם, כפי שמתפלל אל הקדוש ברוך הוא ומדבר אליו, שהוא הבטול אל אין סוף ברוך הוא. במאובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורען, חלק א', סימן נב): ההתבודדות זה הבטול אל אין סוף ברוך הוא; הינו אדם צריך להגיון

אור וחשך

רייז

למִדרְגָה בֶזֶו, לְהִיוֹת נַכְלָל בַמְחִיב הַמִצְיאוֹת, הוּא וְכֵל הַבְּרִיאָה כָלָה, וְזֹה אֵין יָכוֹלִים רַק כַשְׁמַבְטֵל אֶת הַיּוֹת אֲצַלׁוּ לְגַמְרִי. וְלֹכֶן הַיָּה אֲצַל רַבְנוּ ז"ל הַיסּוֹד תִפְלָה וְהַתְּבוֹדָdot, כַמּוּבָא בְדִבְרֵיו ז"ל (לקוטי-מוֹתָר'ן, חֲלֵק ב', סִימָן כָה) שָׂאָדָם יַלְךָ לְמִקּוֹם פָנָוי שֶׁאֵין שֵׁם בְגִינִי-הָאָדָם, בְאֵיזָה שְׁדָה אוֹ יַעַר, וַיְשִׁיטָה כְפִיו אֶלְיוּ יַתְּבָרָךְ, וַיְדַבֵּר אֶלְיוּ בְשֻׁפְתָה הָאָמָשָׁלוּ, אֲזִי מִעָלָה שְׁעַשְׂוָעִים כְאֵלָו לְפָנָיו יַתְּבָרָךְ, שְׁעַדְיַין לֹא עָלוּ מִימּוֹת עַוְלָם; וְכֵל שָׂאָדָם יוֹתָר שְׁפָל, הוּא יוֹתָר מַרְגִּישׁ אֶת הָרָע שְׁעָשָׂה, וַיְוֹתָר חַשְׁוֹבָה תִפְלָתוֹ, כַמָו שָׂאוּמָרִים חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (סְנַהֲדרִין מג:): מֵי שְׁדַעַתּוֹ שְׁפָלָה, אֵין תִפְלָתוֹ נְמָאָסָת, שְׁגָאָמָר (תְּהִלִים נא, יט): "לְבָב נְשָׁבֵר וְנְדַבֵּה, אַלְקִים לֹא תְבֹזֵה"; וְלֹכֶן גָדוֹלִי מִבְּחָרִי הַצְדִיקִים, שְׁזַכוּ כֶּבֶר לְגַלוּי אַלְקִות, הַם עָשׂוּ עָצְמָם כְעָנִיִים, כְדוֹד הַמֶּלֶךְ, שְׁחַבֵּר תִפְלוֹתָיו: "וְאַנִי עֲנֵי" וְגו', אֵין לֵי כְלָום וּכְו'. כִי אֲצַל הַקְדוֹשָׁבָרוֹךְ-הוּא מִאֵד מַאֲד חַשּׁוֹב שָׂאָדָם מִבְטֵל אֶת הַיּוֹת וְהַגָּאות וְהַחֲמָרִיות שָׁלוּ, וּבָא לִידֵי הַכְּרָה, שְׁיוֹדֵע בְדִיקָה מְה עָשָׂה. וְלֹכֶן אָנוּ מִזְכִירִים בְכָל יוֹם בַבְּקָר בְעַת שָׁאָנוּ קֹרְאִים קְרִיאָת שְׁמָעָ, גָלוּי אַמּוֹנָה — יִצְיָאת מִצְרִים. וְכֵן בְעֵבֶר כְשָׁאָנוּ קֹרְאִים קְרִיאָת שְׁמָעָ, שְׁזֹה גָלוּי אַמּוֹנָה, אָנוּ מִזְכִירִים יִצְיָאת מִצְרִים, שְׁנַזְכֵר אֶת עַבְרָנוּ, וְכֵן אָף פָעֵם לֹא נִתְגַּאָה.

כִּי מָה אָנוּ רֹאִים? אָדָם חֹזֵר בַּתְשׁוֹבָה, אֲשֶׁר זֶה
 דָּבָר גָּדוֹל מַאֲדָם, וְאֵין לְכָה דָּבָר הָעוֹמֵד בַּפְנֵי הַתְשׁוֹבָה (עַזְןִי
 יְרוּשָׁלָמִי פָּאָה א'), וְכֵן אָוּמָרים חֲכָמִינוּ הַקָּדוֹשִׁים (בָּרְכּוֹת לְד):
 בָּמֶקְומָ שְׁבָעֵלי תְשׁוֹבָה עֻזָּמִים, שֶׁם אֵין צְדִיקִים
 גִּמְוּרִים יִכּוֹלִים לְעַמְדָה; אֶצְל הַקָּדוֹש-בָּרוּך-הוּא מַאֲדָם
 מַאֲדָם חַשְׁוֹבָה תְשׁוֹבָה, וַהֲקָדוֹש-בָּרוּך-הוּא מַחְפֵה עַל כָּל
 יְהוּדִי שִׁישּׁוֹב בַּתְשׁוֹבָה, כְּמַאֲמָרָם ז"ל (פָּסָחִים קִיט): יְהוּדָה
 שֶׁל הַקָּדוֹש-בָּרוּך-הוּא פָּרָוֶתָה תְחַת כְּנֶפֶי הַמִּוּת, לְקַבֵּל
 בָּעֵלי תְשׁוֹבָה. וְמַאֲינָן אָנָי יוֹדֵעַ שֶׁבָּאָמָת חַזְרָתִי בַּתְשׁוֹבָה,
 וּבָאָמָת אָנָי יִכְׁלֶל לְהַקְרָא כִּבְרָר בַּעַל תְשׁוֹבָה? אָם אָנָי
 חָשָׁה הַיְיטָב הַיְיטָב אֶת כְּאָב עֲוֹנוֹתִי, פְּמַוְבָּא בְּדָבְרֵי רַבָּנוּ
 ז"ל (לקוטי-מוֹהָר"ז, חָלָק א', סִימָן קְמָא), אֲשֶׁר לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ
 כְּאָב עֲוֹנוֹתִיו — צְרִיכִים זְכוֹת; כִּי בְּדָרְךָ כָּל אָדָם
 הַאָוָם שֶׁשְׁבָב בַּתְשׁוֹבָה שְׁלָמָה, הוּא מִסְתְּכֵל עַל כָּלָם
 בְּבָזָז, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא טֶפֶה סְרוֹחָה, וְעַדְיָן אֵינוֹ יוֹדֵעַ כָּלָום.
 וְלֹכֶן לֹא בְּחָנָם שֶׁאָמַר עֲקָבְיא בֶּן מַהְלָלָאֵל (אֲבוֹת פָּרָק ג):
 הַסְּתָכֵל בְּשָׁלַשָּׁה דָּבָרִים, וְאֵין אַתָּה בָּא לִיְדֵי עֲבָרָה: דַע
 מַאֲינָן בָּאתָ, וְלֹאָן אַתָּה הַוְלָךְ, וְלֹפֶנִי מֵי אַתָּה עַתִּיד לְתַנֵּן
 דַיֵּן וְחַשְׁבּוֹן. מַאֲינָן בָּאתָ? מַטֶּפֶה סְרוֹחָה, וְלֹאָן אַתָּה
 הַוְלָךְ? אֶל מִקּוֹם עַפְרָה, רַמָּה וְתוֹלְעָה, הַגּוֹף שְׁלָךְ יַבְלָע
 בְּקָבֵר, וְלֹפֶנִי מֵי אַתָּה עַתִּיד לְתַנֵּן דַיֵּן וְחַשְׁבּוֹן? לֹפֶנִי מֶלֶךְ
 מֶלֶכִים הַמֶּלֶכִים הַקָּדוֹש-בָּרוּך-הוּא; וְאָם אָדָם יְחִידָה דָּבָר
 זֶה הַיְיטָב בְּלָבוֹ, אָף פָּעָם לֹא יָבֹא לִיְדֵי עֲבָרָה, וְיִהְיָה

אור וחשש

ריט

בטיל ומבטל לאין סוף ברוך הוא, ולא ירצה כלום, רק ירגיל עצמו לתן תודה לפניו יתברך. ממש בא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ז, חלק ב', סימן ב'): **כשה אדם נותן תודה להקדוש ברוך הוא, הוא ממש על עצמו השארות העולם הבא בעולם הזה. מה אנו רואים? שארות ויסורים עוברים על כל אחד ואחד מאנו, ונדרמה לנו כאלו אבד מנוס ותקווה, כי כשהאדם מסבב בייסורים, הוא מתפוצץ לגמרי, ומרים חיוו כלענה. עד שיש בנידאים שמקושים, רחמנא לישזון, לצאת מה העולם, ואינם יכולים לסכל את היסורים הקשים ומרים שעוברים עליהם. אומר רבנו ז"ל: אם אדם מרגיל עצמו לתן תודה והודאה להקדוש ברוך הוא, ומתיhil להסתכל על ההרחבות שעושה לו הקדוש ברוך הוא, אז נותן שבח ותלה לפניו יתברך. שזה מה שבתוב תהלים ד. ב): "בצ'ר הרחבה לי"; **דוד הפלך סבל יסורים מבית ומבחן, סבבווהו ליצנים, ממשם ז"ל** (עין מדרש תהלים, מזמור כד): **אין לך דור שאין בו ליצנים כדורי של דוד הפלך;** וכן סבל עוד הרבה צרות ויסורים, **ונרך על פידך** אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ז, חלק א', סימן קצה) מה חזיקו? **"בצ'ר הרחבה לי", כשעbara עליו איזו צרה, לא אבד עשותנותיו, אלא מצא הרחבה בתוך הצרה, שהלא היה יכול להיות גרווע בהרבה.** **ועל ידי זה יכול היה להתפלל לפניו יתברך.** וכן אמרים**

חכמינו הקדושים (ירושלמי מענית ב, ט): אמר דוד לפניו הקדוש ברוך הוא, כל צרה שחייתי נכנס בה, אתה חיית מרחיבה לי, נכנסתי באורתה של בת-שבע, נתת לי את שלמה, נכנסתי לאורתן של ישראל, נתת לי את בית-המקדש; דוד הפלך הורה לנו דרך של תפלה והתבודדות, כמו שאומר רבנו ז"ל, שספר התהלים, זה כל התבודדות של דוד הפלך, שמקל צרה עשה מזמור תהלים.

זו היא רצה רבנו ז"ל שנרגיל עצמוני – להתפלל לפניו יתברך, וזה גزا מכל גלותנו, גלות מצרים. ובמאמר ז"ל (ירושלמי ברכות ט, א): אם באה על האדם צרה, לא יצוח לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא לאלוה קדוש ברוך הוא עצמו; כי רק קדוש ברוך הוא יכול לעזרו, וחייב על הזמן, חבל לטרם ולרוץ אחר בני-אדם, אשר לא יבינו אותה, רוץ וברח יותר טוב אליו יתברך, ותשפר לו צורתיך. וכן בתוך צורתיך תמצא הרחבות, וזה תראה ישועות גדולות שיעשה עמך קדוש ברוך הוא. וכן אומרים חכמינו קדושים (ויקרא רבא, פרשה ל, סימן ג): בדורות הללו, שאין להם לא מלך ולא נביא ולא כהן ולא אוירים ותמים, ואין להם אלא תפלה זו בלבד, אמר דוד לפניו קדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אל תבזה תפלהם;

ודוד המלך בקש את הבורא יתברך שמו — הלא יגיע זמן, שלא יהיה לנו — לא בית המקדש, ולא מלך ולא נביא, שום דבר, ומה געsha? נברח אל הקדוש-ברוך-הוא, כי אין לנו על מי להשען, אלא על אבינו שבשים, איזי רבונו של עולם, קיבל את תפלוותינו; וגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מורון, חלק ב', סימן ק), שכל גודלי מבחן הצדיקים לא זכו להגיע אל מדרגתם, אלא על-ידי התבוזות, שהתחבזדו לפניו יתברך. אבל לזכות להגיע לזה צריכים לחיות מקרבים אל הצדיק האמת, כמו בא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורון, חלק א', סימן ס): יש בני-אדם שישנים את ימיהם, המכ שלהם ישן, אינם מרגישים את הקדוש-ברוך-הוא, וברגע שמתקרבים אל הצדיק ושותעים בקולו, אז נפתח הפה לדבר אליו יתברך, ומתעורריהם מהשנה העמיקה. וכך קדם שאדם מתקרב אל הצדיק, הוא בגולות עמוק מארד, גלות מצרים, וחשך ומר לו מארד, זהה כלל היטורים שעוברים עליו, אשר אין בית שאין בו צרה. ומה הפתרון לצאת מהאזורות? לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא. ואיך מגיעים לזה? על-ידי שמתקרבים לצדיק האמת, שמחדר בנו רוחנית אלקות, אז זוכים לחג החרות, יציאת מצרים. וכך לא בחנם שאריכים להזפיר יציאת מצרים בכל יום ויום, בכל שעה ורגע, כי בכל מעמד ומצב שאדם נמצא, אסור לו להתייאש, אלא

במצבים הקשים ביותר צריכים לבוא ולברוח אליו יתפרק, במוֹבָא בְּדִבָּרִי רַבְנָנוּ ז"ל (לקוטי-מורב"ז, חלק ב', סימן עח), אשר אין שום יאוש בעולם כלל, אין מושג של יאוש, אף שעשית מה שעשית, הייתה בגלות מצרים, ועשית כל התועבות רעות, על ידי הצדיק האמת שהוא בחינת משה, אתה יכול לזכות לצאת מצרים, ולאחר כל את התורה, ויהי לך חג החרות, ותוכל לדבר אליו יתפרק, אשר אין עוד דבר חשוב יותר אלאו יתפרק באדם המתווד אלייך ודברו לפניו, איזה נעם ועקבות וזיו וחיות ודקויות היא זו, שאדם מטייל בחרדו, והולךאניה ונאה, ודבר אל הקדוש-ברוך-הוא שירות ותשבחות, ויוצא לשדה ופורש לפניו לשדים, וושאך לבו, או נכנס בתוך עבי העיר וצעק קולי קולות להקדוש-ברוך-הוא, אשר אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מורב"ז, חלק א', סימן כא): כשהמבחן הם בעבר, שעדין לא הולידו גלי אלקות, שאדם ירגע במחו אמת מציאותו יתפרק, ויחוש שמלא כל הארץ כבודו, וכל העולם זה רק אלקות, ודומים, צומח, חי, בדבר, זה לבוש לאין סוף ברוך הוא, אין מושג של טבע, מקורה ומזרע, הכל זה אלקות ואלקות זה הכל. אבל להגיע לזה, צריך לצעק הרבה קולות, ובתוך העיר, שאין איש שומע. כי אם צעק במקום יישוב, כבר חסר לו מן האמת, כי רוצח שבני-אדם ישמעו איך הוא צעק, ויאמרו: איזה

אברך עובד ה' זה, איזה בחור יראה שמות זה, אשר זה כבר שקר. ולכון שלמות התפלה וההתבוזדות, שאדם הולך במקום ייחידי, שאין שם בני-אדם, פMOV בא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורב"ז, חלק א', סימן נב): **המהלך בדרך**;
יחידי, ומהפנה לבו לבטלה, הרי זה מתחיב בנספו;
המהלך בדרך במקום שאין בני-אדם הולכים שם ביום, וצועק **להقدس ברוך**-הוא בקולות, אזי נפתח לו המתח, ונכלל **במחיב המציאות**. כי **חוויות התפלה** וההתבוזדות — אין לתאר ולשער כלל, וכמאמר ז"ל (פנחים וירא א): **אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, והוא** זהירים בתפלה, שאין מדה אחרית יפה הימנה, והיא גדולה מכל הקרבות, ואפלוי אין אדם כדי לענות בתפלה ולעשות חסד עמו; וזה הסוד של חג החירות, יציאת מצרים, **שהצדיק האמת מחייב בנו**. ולכון אשרי האדם הזוכה להיות מקרב אל רבנו ז"ל, אשר מעורר אותו מהשנה, וaino נתן לו לישן, ומחייב בו אלקיותו יתרה, שהוא מעלה הצדיק, אשר אומר רבנו ז"ל, שככל מה **שהצדיק עולה מעלה מעלה**, ומשיג אין סוף, כמו כן יכול לרצת מטה מטה, ולהגביה את הנזדים והנפולים. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מורב"ז, חלק ב', סימן ז), **שהצדיק מראה לגודלים שעדרין אין יודעים כלום**, ולקטנים מראה לבן יתיאשו, כי **הقدس ברוך הוא**

נמצא עמכם, אתם ואצלכם. וכך כל הזוכה להיות
מקרב לריבנו ז"ל, הוא זוכה לחג החירות, יציאת מצרים
בכל יום ויום, בכל שעה ושעה, בכל רגע ורגע. אשרי
האדם המבוגר דבורים אלו בתוכו לבו, וואז יזכה באמת
ל חג החירות וליציאת מצרים, ויתקיים אצלו (מيكا ז, טו):
"כימי צאתך מארץ מצרים אראני נפלאות" בביאת
משיח צדקנו ב מהרה בימיינו, אמן ואמן!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם: